

PATVIRTINTA

Pakruojos rajono savivaldybės tarybos
2024 m. lapkričio 28 d. sprendimu Nr.
T-393

TREČIOJO AMŽIAUS UNIVERSITETO 2025/2026 METŲ PROGRAMA

I SKYRIUS BENDRIEJI DUOMENYS

Trečiojo amžiaus universitetas yra savarankiška, savanoriška organizacija, savo veikla užtikrinanti geresnę vyresnio amžiaus žmonių socialinę integraciją į visuomenę, skatinanti efektyvų, produktyvų ir turiningą jų gyvenimą, palaikant darbingumą, fizinį aktyvumą. Pagyvenusiems žmonėms tokia švietimo forma tinkama, nes moko kritiškai apmąstyti ir įvertinti savo gyvenimo aplinkybes, atrasti naujų galimybių gyvenimo kokybei pagerinti ir imtis konstruktyvių pakeičiųjų. Švietimas praplečia visus asmenybės vystymosi aspektus: asmeninį, socialinį, kūrybinį, profesinį, ekonominį, kultūrinį. Lietuvoje Trečiojo amžiaus universitetas dažnai suprantamas kaip bet kokios veiklos ir tobulinimosi tikslus (ne tik akademinio tobulinimosi, bet ir meninės veiklos, turizmo ir pan.) keliantis vyresnio amžiaus žmonių susivienijimas. Todėl Lietuvoje Trečiojo amžiaus universitetų veiklą galima apibūdinti ne tik kaip neformalųjį švietimą, bet ir kaip savišvietą.

Savivaldybių vykdomosios institucijos, vykdydamos savivaldybės tarybos nutarimus bei remdamosi atskirų asmenų iniciatyva, skatina Trečiojo amžiaus universitetų veiklą taip užtikrindamos vyresnio amžiaus savivaldybės gyventojų švietimo ir tobulinimosi poreikius.

Pakruojyje TAU pradėjo veikti 2015 metais. Tai savarankiška švietėjiška organizacija, vienijanti savivaldybės senjorus nuo 60 metų amžiaus neribojant išsilavinimo ir lyties, veikianti prie Pakruojos suaugusiųjų ir jaunimo švietimo centro.

II SKYRIUS SITUACIJOS ANALIZĖ

Europoje išryškėjo sparčios gyventojų senėjimo tendencijos, kurias daugiausiai lemia mažas gimstamumas ir ilgėjanti gyvenimo trukmė. Manoma, kad iki 2060 metų dvigubai padidės 65 ir vyresnių žmonių skaičius darbingo amžiaus žmonių atžvilgiu, todėl sudaryti sąlygas oriam, sveikam ir aktyviam gyventojų senėjimui yra kiekvienos valstybės prioritetas.

Europos Sąjungos statistikos tarnyba (*Eurostat*) ir Pasaulio sveikatos organizacija pagyvenusiais asmenimis siūlo laikyti 65 metų amžiaus sulaukusius gyventojus. Jungtinės Tautos pagyvenusį amžių apibrėžia kaip amžių per 60 metų.

Lietuvos Respublikos Vyriausybės nutarime 2004 m. birželio 14 d. Nr. 737 „Dėl Nacionalinės gyventojų senėjimo strategijos“ pažymėta, kad „didėjanti žmonių gyvenimo trukmė – didelis laimėjimas, bet į šį reiškinį būtina atsižvelgti formuojant būsimą ekonominę, socialinę ir užimtumo politiką. Senėjimo problema turi būti sprendžiama ne tik specialiomis, bet ir padėsiančiomis sukurti visuomenę įvairaus amžiaus žmonėms priemonėmis, kurios didintų kartų solidarumą“.

Pagyvenusių žmonių skaičiaus ir lyginamojo svorio iš bendro gyventojų skaičiaus augimo tendencijos rodo, kad ateityje didelę dalį mūsų visuomenės sudarys pagyvenę ir seni žmonės. Todėl tiek bendrą šalies gyvenimo lygį, tiek mūsų gyvenamosios aplinkos mikroklimatą, pagaliau visuomenės stabilumą smarkiai paveiks šios visuomenės grupės gerovė. Norint pasiekti šią gerovę, būtina užtikrinti pagyvenusiems žmonėms pakankamas pajamas, užimtumą pagal galimybes ir poreikius, stiprinti ir palaikyti jų savarankiškumą, dalyvavimą viešame gyvenime bei sudaryti galimybes gauti

reikalingas paslaugas ir pagalbą. Šiuolaikinėje visuomenėje pagyvenusių žmonių gerovė yra neatsiejama, sudedamoji bendros mūsų visuomenės gerovės dalis ir jos kūrimas turi remtis lygių galimybių ir nediskriminavimo dėl amžiaus principais.

Pakruojo rajone 2023 metų statistikos duomenimis yra 18 213 gyventojų, iš jų 24 % pensinio amžiaus asmenų.

Pakruojo suaugusiųjų ir jaunimo švietimo centras 2023–2024 metais sulaukė 227 klausytojų. Jų skaičius kasmet auga. Per 2023 metus senjorai aktyviai dalyvavo seminaruose, paskaitose, susitikimuose su įvairias žmonėmis vyko 33 užsiėmimai ir juose dalyvavo 873 asmenys. 2023 m. birželio mėnesio pradžioje Radviliškio rajono savivaldybės švietimo ir sporto paslaugų centras pakvietė prisijungti prie Visuomenės sveikatos stiprinimo fondo finansuojamo projekto „Reikia turėti šviesos su savimi...“/M. K. Čiurlionis/. Projektu siekiama stiprinti Radviliškio, Pakruojo ir Joniškio rajonų senjorų psichologinio atsparumo įgūdžius bei socialines-emocines kompetencijas, pasitelkiant kultūros ir meno (teatro, kino, muzikos, tapybos ir kt.) intervencijas. Visos įgyvendinamos veiklos buvo siejamos su M. K. Čiurlionio kūryba, kuri daugelį žmonių įkvėpė kūrybai tiek menininko gyvenimo laikotarpiu, tiek ir dabar. Vyko: filmo „Laiškai Sofijai“ peržiūra ir aptarimas lydimas lektoriaus-psichologo, apsilankymas M. K. Čiurlionio dailės muziejuje ir virtualaus filmo peržiūra „Angelų takais“, mokymų ciklas „Teatro žaidimų poveikis asmeninei ir socialinei kompetencijai, vyresniame amžiuje: M. K. Čiurlionio kūrybos motyvais“, kūrybinis dailės užsiėmimų ciklas „M. K. Čiurlionio kūrybos interpretacijos“, kūrybinio dailės užsiėmimų ciklo „M. K. Čiurlionio kūrybos interpretacijos“ dalyvių darbų paroda Švietimo centre ir stovykla „Miško simfonija“ Molėtuose, baigiamoji projekto konferencija Radviliškyje.

Švietimo centrui talkino Pakruojo rajono savivaldybės Juozo Paukštelio viešojoji biblioteka, kurioje vyko daug susitikimų su rašytojais ir aktorais. Su senjorais 2023/2024 metais susitiko dėstytojai, žurnalistai, gydytojai, politikai, seimo nariai, mokytojai, policininkai, kariai. Pakruojo TAU klausytojai aktyviai įsijungė į įvairias iniciatyvas ir akcijas, dalyvavo parodose, išvykose, valstybinių švenčių minėjimuose. Jau kelinti metai bendradarbiaudami su savivaldybe ir kultūros centru organizuojame įspūdingas mokslo metų atidarymo šventes, kurios pritraukia vis daugiau susidomėjusių TAU veikla senyvo amžiaus žmonių. Išsami informacija: <https://sjscpakruojis.lt/isimintini-tau-2023-metu-renginiai/>

2024 metais rugsėjo mėnesį susikūrė Rozalimo TAU filialas, kuriasi filialas Linkuvoje.

Dėl neformaliojo suaugusiųjų švietimo pobūdžio sunku suskaičiuoti, kiek asmenų lanko TAU: vieni klausytojai tik retkarčiais lankosi universitete, kiti dalyvauja daugiau nei pusėje užsiėmimų.

Organizuojant TAU veiklą tenka susidurti su tam tikrais iššūkiais. Dėl išaugusio studentų skaičiaus, įkurto fakulteto Rozalime tapo sudėtinga organizuoti bendrus renginius, surasti tinkamo dydžio patalpas, galinčias talpinti visus norinčius dalyvauti veiklose. Pasigendama aktyvesnio TAU klausytojų įsitraukimo planuojant ir organizuojant TAU veiklas: paskaitas, praktinius užsiėmimus ir kitus renginius.

III SKYRIUS

PROGRAMOS ĮGYVENDINIMAS

Populiariausios veiklos Trečiojo amžiaus universitete yra auditorijoje skaitomos paskaitos, edukacinės išvykos, susitikimai su žinomais asmenimis. Kiek mažiau populiaru – įvairių praktinių užsiėmimų organizavimas. Sunkiausia rasti sutinkančių dirbti nemokamai ar tik už simbolinį atlygį dėstytojų praktiniams užsiėmimams.

Programos vykdytojas - Pakruojo suaugusiųjų ir jaunimo švietimo centras. TAU veikla 2025–2026 metais bus organizuojama 9 mėnesius: nuo sausio iki birželio ir nuo spalio iki gruodžio mėnesio. TAU veiks 2 fakultetai: Kultūros ir meno, Sveiko gyvenimo būdo ir dvasinio tobulėjimo. 2024 rugsėjo mėnesį buvo įkurtas Rozalimo filialas, kuriame užsiregistravo 35 dalyviai

Kviesime specialistus, kurie kalbės apie žmogaus dvasinį tobulėjimą ir jo reikšmę žmogaus gyvenimui, apie esmines gyvenimo vertybes, sveiką gyvenimo būdą, atskirų ligų profilaktiką, vaistažolių rinkimą ir vartojimą, apie krašto tradicijas, kultūros paveldą, apie literatūrą, muziką, vaizduojamuosius menus, apie aplinką, kurioje gyvename. Mokymų metu daug dėmesio bus skiriama ir praktiniams įgūdžiams tobulinti.

Lektoriai – kompetentingi specialistai, kurie geranoriškai sutinka skaityti paskaitas, vesti praktikumus, mokymus. Jiems bus apmokamos išlaidos už kelionę bei paskaitų vedimą iš Savivaldybės finansuojamos programos lėšų. Užsiėmimus vesti kviečiami aukštųjų mokyklų lektoriai, politikai, istorikai, menininkai, žolininkai, gydytojai bei kiti žymūs Lietuvos visuomenei žmonės ir rajono specialistai, verslo, kultūros profesionalai, savanoriai.

Paskaitos ir praktiniai užsiėmimai vyks po 3-6 kartus per mėnesį. Bus organizuojami seminarai, paskaitos, diskusijos, kultūriniai ir sportiniai renginiai, kursai, išvykos. Stojamųjų, baigiamųjų egzaminų ar įskaitų nebus. Parašius prašymą, galima tapti šio universiteto studentu – klausytoju.

Tęsime bendradarbiavimą su kitų rajonų TAU kolektyvais ir nacionaline trečiojo amžiaus universitetų asociacija. Įsitrauksime į bendrus projektus. Palaikysime partnerystės ryšius su kultūros, turizmo, bibliotekos darbuotojais, dalyvaudami jų veiklose.

Siekiant užtikrinti kokybišką, prieinamą TAU veiklą –senjorams, reikalinga parama iš Pakruojo rajono savivaldybės biudžeto.

IV SKYRIUS PROGRAMOS TIKSLAS

Trečiojo amžiaus universiteto tikslas – mokymosi visą gyvenimą prieinamumo ir galimybių sudarymas vyresnio amžiaus žmonėms, patenkinant jų saviraiškos ir savirealizacijos poreikius.

V SKYRIUS PROGRAMOS UŽDAVINIAI

Trečiojo amžiaus universiteto uždaviniai:

1. Sudaryti galimybę vyresnio amžiaus žmonėms įgyti žinių, kurių jiems reikia arba reikės ateityje.
2. Teikiamų medicinos žinių pagrindu padėti žmonėms išvengti jų amžiui būdingų ligų, skatinti fizinį aktyvumą ir darbingumą.
3. Ugdyti vyresnio amžiaus žmonių kūrybiškumą kaip problemų sprendimo būdą savirealizacijos ir saviugdos procese.
4. Palaikyti ryšius su vietos savivaldos institucijomis ir atitinkamomis visuomeninėmis organizacijomis.

VI SKYRIUS PROGRAMOS TRUKMĖ

Programa tęstinė, vykdoma nuo 2015 m.

VII SKYRIUS PROGRAMOS FINANSAVIMAS

1. Pakruojo rajono savivaldybės biudžeto lėšos ir planuojamos projektinės, klausytojų lėšos.

2. Pakruojo suaugusiųjų ir jaunimo švietimo centras kiekvienais metais iki einamųjų metų gruodžio mėnesio pabaigos Pakruojo rajono savivaldybės administracijai turi pateikti programos priemonių vykdymo ataskaitą ir biudžeto sąmatos įvykdymo ataskaitą.

3. Numatoma, kad Trečiojo amžiaus universitetas 2025–2026 m. m. veiks sausio–birželio, spalio–gruodžio mėnesiais. Iš viso - 9 mėnesius per metus. Per mėnesį planuojamos 2 paskaitos, kurioms bus samdomi lektoriai, ir 2 užsiėmimai, kuriems bus ieškoma nemokamų pranešėjų. Iš viso – 18 finansuotinių paskaitų per metus.

Eil. Nr.	Priemonės pavadinimas	Numatomos išlaidos (Eur) (1 k.)	Iš viso išlaidų (Eur)
1.	Dėstytojų, lektorių paslaugos	500/800	6000
2.	Edukacinės išvykos (transportas)	500/700	3000
Iš viso:			2025m. – 9000 Eur
			2026m. – 9000 Eur

VIII SKYRIUS LAUKIAMIE REZULTATAI

1. Suorganizuotos paskaitos, konferencijos, seminarai, kelionės ir susitikimai su Lietuvos specialistais, dėstytojais, pedagogais, gydytojais ir visuomenės veikėjais.

2. Sudarytos galimybės vyresnio amžiaus žmonėms įgyti žinių, kurių jiems reikia arba reikės ateityje.

3. Suteiktos medicininės žinios, kurios padės žmonėms išvengti jų amžiui būdingų ligų.

4. Senjorai bus fiziškai aktyvesni ir sveikesni.

5. Sumažinta vyresnio amžiaus žmonių socialinė atskirtis.

6. Padidės tarpusavio bendravimas ir bendradarbiavimas ir bus sudarytos sąlygos saviraiškai bei sukauptos patirties sklaidai, atsiras noras dalyvauti savanoriškoj veikloje.

7. Sudarytos sąlygos gerai emocinei būsenai bei palaikančiai atmosferai, kur senjoras ir ji supanti aplinka taptų pagrindiniais tobulėjimo proceso elementais.

8. Bus palaikomi ryšiai su kitais Lietuvoje veikiančiais Trečiojo amžiaus universitetais bei vyresnio amžiaus žmonių ir neįgalųjų draugijomis, bendrijomis ir kitomis nevyriausybinėmis organizacijomis.
